

ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO ZBIÓR URZĘDOWY

Seria B

Warszawa, dnia 22 października 2021 r.

Pozycja 141

POSTANOWIENIE

z dnia 9 czerwca 2021 r.

Sygn. akt Ts 163/20

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Jakub Stelina,

po wstępnym rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym skargi konstytucyjnej K.Z. w sprawie zgodności:

- 1) art. 1 pkt 139 ustawy z dnia 4 lipca 2019 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1469, ze zm.);
 - 2) art. 1 pkt 142 ustawy wymienionej w punkcie pierwszym;
 - 3) art. 394² § 1 i § 1¹ ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2020 r. poz. 1575, ze zm.)
- z art. 32 ust. 1 oraz art. 45 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej,

p o s t a n a w i a:

odmówić nadania skardze konstytucyjnej dalszego biegu

UZASADNIENIE

1. W skardze konstytucyjnej wniesionej do Trybunału Konstytucyjnego 12 listopada 2020 r. (data nadania) K.Z. (dalej: skarżący), reprezentowany przez pełnomocnika z wyboru, wystąpił z żądaniem na tle następującego stanu faktycznego.

Skarżący pozwem z 25 stycznia 2019 r. wniósł o orzeczenie nakazem zapłaty w postępowaniu nakazowym, że pozwana A.J. ma zapłacić na jego rzecz 150 000 zł wraz z ustawowymi odsetkami.

Sąd Okręgowy w P. (dalej: Sąd Okręgowy) nakazem zapłaty z 11 lutego 2019 r. (sygn. akt [...]) uwzględnił pozew. W wyniku wniesienia przez pozwaną zarzutów, Sąd Okręgowy wyrokiem z 18 grudnia 2019 r. (sygn. akt jw.) uchylił wydany nakaz zapłaty. Od powyższego wyroku skarżący wniósł apelację, żądając jednocześnie zwolnienia go od kosztów sądowych w zakresie opłaty od tego postępowania.

Postanowieniem z 28 lutego 2020 r. (sygn. akt [...]) Sąd Apelacyjny w P. oddalił wniosek skarżącego o zwolnienie z opłaty od apelacji. Następnie, postanowieniem z 8 kwietnia 2020 r. (sygn. akt jw.) – wobec nieuiszczenia opłaty – odrzucił wniosek skarżącego o uzasadnienie powyższego orzeczenia oraz odrzucił jego apelację. W uzasadnieniu wskazano – odwołując się do art. 394² § 1 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cy-

wilnego (ówcześnie: Dz. U. z 2019 r. poz. 1460, ze zm.; dalej: k.p.c.) – że postanowienie w przedmiocie zwolnienia od kosztów sądowych wydane przez sąd drugiej instancji nie podlega zaskarżeniu, a tym samym uzasadnieniu. Zażalenie skarżącego na powyższe rozstrzygnięcie zostało oddalone postanowieniem Sądu Apelacyjnego w P. z 5 sierpnia 2020 r. (sygn. akt [...]; dalej: postanowienie z 5 sierpnia 2020 r.). Skarżący wskazał powyższe orzeczenie jako ostateczne rozstrzygnięcie w jego sprawie w rozumieniu art. 79 ust. 1 Konstytucji.

2. W ocenie skarżącego zakwestionowane przepisy naruszają następujące konstytucyjne prawa i obowiązki:

1) równość wobec prawa (art. 32 ust. 1 Konstytucji) „poprzez rozróżnienie uprawnień procesowych stron (...) w postępowaniu cywilnym w zależności od tego, czy wniosek o zwolnienie od kosztów został złożony przed sądem I czy II instancji”;

2) prawo do sądu (art. 45 ust. 1 Konstytucji) poprzez „utrudnienie uzyskania zwolnienia od kosztów sądowych, w sytuacji złożenia wniosku o takie zwolnienie przed sądem II instancji”.

3. Zarządzeniem z sędziego Trybunału Konstytucyjnego z 10 lutego 2021 r. (doręczonym 16 lutego 2021 r.) skarżący został wezwany do udokumentowania daty doręczenia mu postanowienia z 5 sierpnia 2020 r. oraz wyjaśnienie, czy przedmiotem kontroli uczynił wskazany w skardze art. 394² § 1a k.p.c.

W piśmie z procesowym z 23 lutego 2021 r. (data nadania) skarżący wyjaśnił, że w skardze omyłkowo wskazał jako przedmiot kontroli nieistniejący art. 394² § 1a k.p.c. Wyjaśnił, że w to miejsce powinien być wskazany art. 394² § 1¹ k.p.c. Załączył ponadto dokument z którego wynika, że postanowienie z 5 sierpnia 2020 r. zostało mu doręczone 11 sierpnia 2020 r.

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje:

1. Zgodnie z art. 61 ust. 1 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. z 2019 r. poz. 2393; dalej: u.o.t.p.TK) skarga konstytucyjna podlega wstępnemu rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym, podczas którego Trybunał bada, czy odpowiada ona określonym przez prawo wymogom.

2. Przedmiotem zaskarżenia w niniejszej sprawie uczyniono:

1) art. 1 pkt 139 ustawy z dnia 4 lipca 2019 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1469, ze zm.; dalej: z.k.p.c.) o treści:

„w art. 394 § 1 i 2 otrzymują brzmienie:

«§ 1. Zażalenie do sądu drugiej instancji przysługuje na postanowienia sądu pierwszej instancji kończące postępowanie w sprawie, a ponadto na postanowienia sądu pierwszej instancji i zarządzenia przewodniczącego, których przedmiotem jest:

1) zwrot pisma wniesionego jako pozew, z którego nie wynika żądanie rozpoznania sprawy;

2) zwrot pozwu;

3) odmowa odrzucenia pozwu;

4) przekazanie sprawy sądowi równorzędnemu lub niższemu albo podjęcie postępowania w innym trybie;

5) zawieszenie postępowania i odmowa podjęcia zawieszonego postępowania;

6) zwrot kosztów, określenie zasad ponoszenia przez strony kosztów procesu, zwrot opłaty lub obciążenie kosztami sądowymi – jeżeli strona nie składa środka zaskarżenia co do istoty sprawy.

§ 2. Termin do wniesienia zażalenia wynosi tydzień od dnia doręczenia postanowienia z uzasadnieniem. Jeżeli przy wydaniu postanowienia sąd odstąpił od jego uzasadnienia, termin liczy się od dnia ogłoszenia postanowienia, a jeżeli podlegało ono doręczeniu – od dnia jego doręczenia.»”

2) art. 1 pkt 142 .k.p.c. w brzmieniu:

„w art. 394²:

a) § 1 otrzymuje brzmienie:

«§ 1. Zażalenie do innego składu sądu drugiej instancji przysługuje na postanowienie tego sądu o odrzuceniu apelacji.»,

b) po § 1 dodaje się § 1¹ w brzmieniu:

«§ 1¹. Zażalenie do innego składu sądu drugiej instancji przysługuje także na postanowienia tego sądu, których przedmiotem jest:

1) odmowa ustanowienia adwokata lub radcy prawnego lub ich odwołanie;

2) oddalenie wniosku o wyłączenie sędziego;

3) zwrot kosztów procesu, o ile nie wniesiono skargi kasacyjnej;

4) zwrot kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu;

5) skazanie świadka, biegłego, strony, jej pełnomocnika oraz osoby trzeciej na grzywnę;

6) zarządzenie przymusowego sprowadzenia i aresztowania świadka;

7) odmowa zwolnienia świadka i biegłego od grzywny i świadka od przymusowego sprowadzenia

– z wyjątkiem postanowień wydanych w wyniku rozpoznania zażalenia na postanowienie sądu pierwszej instancji.»,

c) § 2 otrzymuje brzmienie:

«§ 2. W postępowaniu toczącym się na skutek zażalenia, o którym mowa w § 1 i 1¹, przepisy art. 394 § 2 i 3 oraz art. 395-397 stosuje się odpowiednio.»”

3) art. 394² § 1 i 1¹ ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2020 r. poz. 1575, ze zm.; dalej: k.p.c.) o treści:

„§ 1. Zażalenie do innego składu sądu drugiej instancji przysługuje na postanowienie tego sądu o odrzuceniu apelacji.

§ 1¹. Zażalenie do innego składu sądu drugiej instancji przysługuje także na postanowienia tego sądu, których przedmiotem jest:

1) odmowa ustanowienia adwokata lub radcy prawnego lub ich odwołanie;

2) oddalenie wniosku o wyłączenie sędziego;

3) zwrot kosztów procesu, o ile nie wniesiono skargi kasacyjnej;

4) zwrot kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu;

5) skazanie świadka, biegłego, strony, jej pełnomocnika oraz osoby trzeciej na grzywnę;

6) zarządzenie przymusowego sprowadzenia i aresztowania świadka;

7) odmowa zwolnienia świadka i biegłego od grzywny i świadka od przymusowego sprowadzenia

– z wyjątkiem postanowień wydanych w wyniku rozpoznania zażalenia na postanowienie sądu pierwszej instancji.”

3. Trybunał stwierdza, że zakwestionowane w skardze przepisy nie były podstawą wydania wskazanego przez skarżącego ostatecznego rozstrzygnięcia.

Sąd Apelacyjny w P. postanowieniem z 8 kwietnia 2020 r. (sygn. akt [...]) odrzucił wniosek skarżącego o uzasadnienie postanowienia z tego sądu z 28 lutego 2020 r. (sygn. akt jw.; dalej: postanowienie z 28 lutego 2020 r.) dotyczącego odmowy zwolnienia skarżącego od kosztów sądowych. Postanowieniem przedmiotowego sądu (sygn. akt [...]), wskazanym jako ostatecznego rozstrzygnięcie, oddalono zażalenie od powyższego orzeczenia.

Skarżący kwestionuje w skardze konstytucyjnej brak możliwości zaskarżenia postanowienia w przedmiocie odmowy zwolnienia od kosztów sądowych wydanego przez sąd drugiej instancji, a nie brak możliwości jego uzasadnienia. Abstrahując zatem od utrwalonej linii orzeczniczej Trybunału, zgodnie z którą niezbędne jest uzyskanie przez skarżącego ostatecznego orzeczenia, które będzie potwierdzało, że droga sądowa jest wyłączona, czyli postanowienia o odrzuceniu zażalenia na postanowienie z 28 lutego 2020 r. (zob. wyrok TK z 11 października 2016 r., sygn. SK 28/15, OTK ZU A/2016, poz. 79 oraz z 10 marca 2015 r., sygn. SK 65/13, OTK ZU nr 3/A/2015, poz. 35), należy uznać, że zakwestionowane przepisy nie były podstawą wydania ostatecznego orzeczenia.

W związku z powyższym Trybunał Konstytucyjny postanowił jak w sentencji.

POUCZENIE

Na podstawie art. 61 ust. 5 u.o.t.p.TK skarżącemu przysługuje prawo wniesienia zażalenia na powyższe postanowienie w terminie 7 dni od daty jego doręczenia.